

Alþingi
Erindi nr. þ 135/2168
komudagur 11.4.2008

UST

Alþingi - Iðnaðarnefnd
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Umhverfisstofnun
Environment and Food Agency of Iceland

☒ Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík, Iceland

☎ (+354) 591 2000

Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is

www.umhverfisstofnun.is

Reykjavík, 9. apríl 2008

Tilvísun: UST20080300068/tb

Efni: Þingsályktunartillaga um rannsóknir og sjálfbæra nýtingu jarðhitasvæða

Vísað er í bréf frá Iðnaðarnefnd Alþingis, dags. 17. mars 2008, þar sem óskað er eftir umsögn Umhverfisstofnunar um þingsályktunartillögu um rannsóknir og sjálfbæra nýtingu jarðhitasvæða, 13. mál. Í tillögunni er gert ráð fyrir að skipa starfshóp sem fái það verkefni að leita leiða til að tryggja að umhverfisáhrifum af framkvæmdum á jarðhitasvæðum verði haldið í algjöru lágmarki. Hópurinn semji verklagsreglur fyrir framkvæmdaraðila sem taki mið af Ríó- yfirlýsingunni; meginreglum umhverfisréttar og öðrum skuldbindandi samningum sem Ísland á aðild að með það að markmiði að nýting jarðvarmans uppfylli skilyrði sjálfbærrar þróunar. Þá verði hópnum falið að semja tillögur að lagabreytingum með framangreind markmið í huga.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að umhverfisáhrif framkvæmda á jarðhitasvæðum sé haldið í lágmarki og að rekstur og nýting jarðvarma hvort sem er vegna orkuframleiðslu eða annars uppfylli skilyrði um sjálfbæra nýtingu/þróun. Umhverfisstofnun bendir á að nú þegar er hafin vinna við gerð Rammaáætlunar 2. áfanga og skal þar fjalla sérstaklega um nýtingu jarðhitasvæða. Samið hefur verið m.a. við Náttúrufræðistofnun Íslands um rannsóknir á náttúruferi jarðhitasvæða. Einnig má nefna að lögum um mat á umhverfisáhrifum ásamt öðrum lögum á sviði náttúru- og umhverfisverndar er ætlað að tryggja að framkvæmdaraðili fari eftir þeim reglum sem gilda um framkvæmdir og rekstur sem líkleg eru til að valda umtalsverðum umhverfisáhrifum og er þá m.a. litið til meginreglna umhverfisréttar og skuldbindandi samninga á þessu sviði sem Ísland er aðili að.

Umhverfisstofnun tekur undir að rétt sé að skoða hvort ekki sé ástæða til að endurskoða lög á sviði náttúru- og umhverfisverndar en telur að það eigi ekki eingöngu við um jarðhitasvæði. Fram hefur komið á undanförunum árum að lagaákvæði um vernd líffræðilegrar fjölbreytni, landslags, víðerna, vatns og jarðmyndana og sjálfbæra nýtingu almennt og mengunarvarnir eru oft ekki nægjanlega skýr (nýjasta dæmið er t.d. brennisteinsmengun, lyktarmengun, frá Helliheiði). Mjög áriðandi er að efla rannsóknir og vöktun til að ákvarðanir um vernd og nýtingu byggja á góðri þekkingu, bæði hvað grunnþekkingu varðar en ekki síst til að meta hvaða áhrif einstakir álagspættir í umhverfinu hafa á náttúru landsins. Í þessu sambandi má nefna að þingsályktunartillaga um lögleiðingu Vatnatilskipunar Evrópusambandsins innan þriggja ára hefur verið samþykkt en það krefst

Þess að átak verði gert í vöktun og eftirliti með vatnsgæðum. Einnig þarf að skoða hvort ekki sé ástæða til að lögleiða tilskipun Evrópusambandsins um Umhverfisábyrgð (Environmental Liability) Tilskipun 2004/35/EB sem byggir á þeirri grundvallarreglu að sá sem með starfsemi sinni hefur valdið skaða á umhverfinu er gerður skaðabótaskyldur. Þetta á að hvetja rekstraraðila til að koma á aðferðum og þróa starfsaðferðir/verklek sem lágmarkar hættu á skaða (tjóni) á umhverfinu. Til þess að þetta sé framkvæmanlegt þurfa að vera fyrir hendi nægjanlega góðar upplýsingar um náttúru landsins og ástand einstakra tegunda plantna og dýra til að hægt sé að meta hvort tjón hafi orðið eða ekki og hvernig sé hægt að bæta eða koma í veg fyrir að svo verði.

Háhitasvæði á Íslandi eru takmörkuð stærð og liggja sum þeirra nú þegar innan friðlýstra svæða svo sem í friðlandi að Fjallabaki. Sjálfbær nýting jarðhitasvæða verður því ekki metin með fullnægjandi hætti nema að einnig sé skoðað hvaða svæði eigi að undanskilja frá áhrifum nýtingar.

Að framansögðu má vera ljóst að ástæða er til að skoða mjög vandlega hvaða leiðir eru bestar til að ná fram þeim markmiðum sem framangreind þingsályktunartillaga gerir ráð fyrir. Umhverfisstofnun telur að skoða þurfi framangreint mál í víðara samhengi og styður að gera þurfi ýmsar lagabreytingar til að styrkja sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda jarðvarma sem annarra auðlinda. Meginreglur sem lúta að umgengni um náttúruauðlindir og verklek og starfsaðferðir sem ætlað er að lágmarka umhverfisáhrif nýtingar eiga almennt að vera þær sömu þótt lausnir geti verið mismunandi eftir aðstæðum og eðli framkvæmda.

Virðingarfyllt

Kristín Linda Árnadóttir
Förstjóri

Trausti Baldursson